

TERÖRİZMİN ÖNLENMESİNDE ÖNEMLİ BİR ARAÇ OLARAK AVRUPA KONSEYİ TERÖRİZMİN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ AS AN IMPORTANT INSTRUMENT FOR THE PREVENTION OF TERRORISM: COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON THE PREVENTION OF TERRORISM

Ömer Serdar ATABEY*

Ahmet ULUTAŞ**

Özet : 11 Eylül saldırıları ardından uluslararası toplum ve örgütler terörizmle daha etkin ve kapsamlı bir mücadelenin gerekliliğine inanarak, yeni tedbir ve araçların arayışı içinde olmuşlardır. Terör eylemlerinin cezalandırılması ve terörizmin bastırılması kadar terörizmin önlenmesinin önem kazandığı ve önleyici tedbirlerin geliştirilmesinin bir öncelik haline geldiği bu yeni süreçte, Avrupa Konseyi terörle mücadelede uluslararası hukuktaki boşlukları doğru ve yerinde analiz ederek, terörizmin önlenmesi konulu bir sözleşmenin çalışmalarına 2004 yılında başlamıştır. 2005 tarihinde imzaya açılmış olan Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesine hâlihazırda 28 Avrupa Konseyi üyesi ülke taraf olup, Türkiye bakımından yürürlüğe girmesine yönelik onay süreci ise devam etmektedir.

Anahtar kelimeler : Avrupa Konseyi, terörizm, aleni teşvik, eleman temini, terörizm eğitimi, terörizm mağduru.

Abstract : Following 11 September terrorist attacks, international community and organizations believed in the necessity of a more effective and comprehensive counter-terrorism, they have been in search of new measures and instruments. Having analyzed appropriately and correctly the gaps in international law, the Council of Europe initiated the work of drafting a convention on prevention of terrorism in 2004 in a new process in which prevention of terrorism have become important as much as punishment of terrorist acts and suppression of terrorism and advancing preventive measures has also been a priority. 28 member states of Council of Europe are parties to Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism (Opened for signature in 2005) as of today for which Turkey's ratification process is still underway.

Key words : Council of Europe, terrorism, public incitement, recruitment, training for terrorism, victim of terrorism.

* LLM, Hukuk Müşaviri, Başbakanlık Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı

** Dr., Hukuk Müşaviri, Başbakanlık Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı

Giriş

11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de meydana gelen terör eylemleri, uluslararası toplumu ve örgütleri terörle mücadele hususunda daha kapsamlı ve şiddetli bir tepki vermeye itmiştir. Bu çerçevede gerek küresel ölçekte Birleşmiş Milletler gerek Avrupa ölçeğinde Avrupa Konseyi (AK) ve Avrupa Birliği (AB) bu saldırılara karşı tepki vermek zorunluluğunu hissetmiş, bu tarihten sonra spesifik olarak terörle mücadele hususunda önemli belgeler hazırlayarak, yürürlüğe sokmuşlardır.¹

Bu çalışmada Avrupa Konseyi’nce Haziran 2004 tarihinde çalışmalarına başlanan ve 2005 tarihinde imzaya açılan “*Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi*” ele alınacaktır.² Sözleşmenin adında da yer aldığı şekilde, içeriği itibariyle önleyici tedbirler öngörüyor olması nedeniyle öngördüğü bazı yeni ve önemli düzenlemeler, sözleşmenin yorumlanmasında temel belge olan Açıklayıcı Raporu ışığında ilgili başlıklar altında açıklanacaktır.

- 1 Avrupa Konseyi’nin kurumsal yapısı içinde, bilhassa 11 Eylül saldırılarından sonra, terörle mücadele alanında “*insan haklarına dayalı Avrupa kamu düzeni*” çerçevesinde, gerek Bakanlar Komitesi ve gerekse Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi tarafından çok sayıda tavsiye kararı ve karar tasarıları kabul edilmiş ve bu konudaki prensipler ortaya konulmuştur. Bkz. AK Yayını, The Fight Against Terrorism: Council of Europe Standards, 4. Bası, Strazbourg, 2007, s.217 vd; Avrupa Konseyi’nin terörle mücadele alanındaki çalışmalarını üç temel üzerine oturttuğu söylenebilir: a) Teröre karşı yasal çarelerin güçlendirilmesi, b) Temel değerlerin teminat altına alınması, c) Terörizmin sebeplerine yönelinmesi. Bkz. http://www.avrupakonseyi.org.tr/haberler/mart-07_b.htm; Erişim: 25.10.2011.
- 2 Esasen terörizm, bir ideoloji değil, bir stratejidir. Siyasi müesseseler ne kadar mükemmel, sosyal düzen ne kadar adil ve insani olursa olsun, daima düzeni radikal olarak ve şiddetle değiştirmekten yana olan bir avuç insan bulunacaktır... Siyasal sistemi diğer meşru katılma yöntemleriyle etkileyemeyenler veya sistemi kabul etmeyen birey ve topluluklar, zaman zaman zora, terör eylemlerine yönelmekte ve bu yolla kendi istekleri doğrultusunda toplumsal, iktisadi ve siyasi değişimi sağlamaya çalışmaktadırlar. Bkz. BEŞE, s.58-59; Bununla beraber, dünyada üzerinde anlaşılmış bir terör tanımı bulunmamaktadır. Bkz. CRYER/FRIMAN/ROBINSON/WILMHURST; An Introduction to International Criminal Law, s.342; Bu konuda ayrıca Bkz. Sinem YARGIÇ, Uluslararası Hukukta Terörizm Tanımının Yapılmasının Gerekliği, s.15 vd; Doktrinde Kaya tarafından, 1977 Sözleşmesinden 28 yıl sonra hazırlanan bu sözleşmenin başarılı olup olmayacağının zaman içinde belli olacağı görüşü belirtilmiştir. Bkz. İbrahim KAYA, Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, s.87.

Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi (CETS No. 196) 16 Mayıs 2005 tarihinde Varşova'da yapılan Avrupa Konseyi Devlet ve Hükûmet Başkanları III. Zirve Toplantısı'nda imzaya açılmış, dördü AK üyesi olmak üzere altı ülkenin onayını takiben 1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.³

Sözleşme, Türkiye tarafından 19 Ocak 2006 tarihinde imzalanmış, 23.2.2011 tarihli ve 6135 sayılı Kanunla onaylayarak uygun bulunmuştur. Ancak onaya ilişkin Bakanlar Kurulu kararı çıkarılmadığı ve onay süreci devam ettiğinden, sözleşme Türkiye bakımından henüz yürürlüğe girmemiştir. Türkiye bakımından onay sürecinin tamamlanmasının ardından iç hukukumuzda aktarılması ve uygulanması zorunluluğu doğacak olan bu sözleşmenin özellikle önlemeye yönelik yeni suç tipleri ihdasını öngören hükümlerinin gerek yasa koyucu ve gerekse uygulayıcılarca bilinmesi önem taşımaktadır.⁴

Fransa, Almanya ve Hollanda ve İspanya gibi belli başlı Avrupa ülkelerinin taraf olduğu, Belçika, İngiltere ve İtalya'nın ise henüz onaylamadıkları bu sözleşmenin, terörizmle uluslararası mücadelede güçlenmeye başlayan önleyici stratejinin önemli bir parçasını oluşturduğu değerlendirilmektedir.

3 Sözleşme 23 Ekim 2011 itibarıyla toplam 28 AK üyesi ülke tarafından onaylanmış, 15 AK üyesi ülke tarafından ise imzalanmış, ancak onaylanmamıştır. Bkz. <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=196&CM=8&DF=23/10/2011&CL=ENG>; Erişim: 23.10.2011.

4 Türk hukukunda terör tanımına 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1 inci maddesinde yer verilmiştir. 3713 sayılı Kanunun terörü tanımlayan 1 inci maddesinin başlığı "*terör ve örgüt tanımı*" iken 29.6.2006 tarihli ve 5532 sayılı Kanun ile madde başlığı "*terör tanımı*" şeklinde değiştirilmiştir. Bkz. ÖZGENÇ, Terörle Mücadele Kanunu, s.19; Buna göre, Terörle Mücadele Kanununun 1 inci maddesindeki amaçları gerçekleştirmek için cebir ve şiddet kullanılarak, baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle suç işlemek amacıyla kurulan silahlı örgütler, terör örgütü olarak kabul edilmiştir. Buna karşılık, suç işlemek için kurulmuş olmakla birlikte, silahlı olmayan örgütlerle ilgili olarak, 3713 sayılı Kanun hükümlerinin değil, genel olarak TCK'nın suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin hükümlerinin (m.220, 221) uygulanması gerekecektir. Bkz. ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s.50; Türkiye, Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesine (27.10.1980 tarihli ve 2327 sayılı Kanun ile onaylanan) taraftır. Bu noktada, sözleşmenin orijinal adı "*European Convention on the Suppression of Terrorism*" olmasına karşılık, 26 Mart 1981 tarihli ve 17291 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan (s.7) çevirisinde "*suppression*" teriminin "*bastırılma*" yerine "*önleme*" olarak çevrilmesinden dolayı, sözleşmenin adı bu şekilde yasalaşmıştır. Çalışmamızda inceleme konusu yapılan 2005 Sözleşmesinin adı ise onay kanununda isabetli olarak "*Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi*" olarak çevrildiğinden, 1977 Sözleşmesi için yapılan bu çeviri tercihinin uygulamada karışıklığa yol açabileceği düşüncesindeyiz.

I. Genel Olarak Sözleşme

Çalışmamızda ele alınan ve literatürde 2005 Sözleşmesi olarak da anılan sözleşmede ana hatları itibarıyla;

- Terör suçları ve tanımı,
- Sözleşmede sayılan terör suçlarına iştirak eden tüzel kişilerin sorumlulukları,
- Terör mağdurlarının korunması ve yardımda bulunulması,
- Terör suçlarında soruşturma ve ülkelerin yargı yetkisi,
- Terör suçlarında geri verme ve siyasi suç istisnası hükmünün hariç tutulması,
- Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihi,
- Sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözüm usulü, konularında düzenlemeler öngörülmektedir.

Sözleşme esas olarak, terörizmin önlenmesine dair tedbirler ile terör mağdurlarının korunmasına yönelik düzenlemeler getirmektedir.

Sözleşmenin “Giriş” bölümünde de vurgulandığı üzere, sözleşme, terörizmi önlemek için etkin önlemler almayı ve özellikle, terör suçlarını işlemeyi alenen teşvike, terörist saflara katmaya ve eğitime karşı mukabelede bulunmayı amaçlamaktadır. Terörizmin önlenmesi bağlamında, terör eylemlerini işlemeye tahrik, terör amaçlı gruplara eleman temini ve terör eylemlerini işlemek üzere eğitim vermek gibi üç ayrı fiil suç haline getirilmektedir. Gerçi sözleşme mevcut terörizme karşı sözleşmelerde yer alan terör suçlarına yenilerini eklememektedir. Bu bakımdan, sözleşme ekinde yer alan terörizmle mücadele sözleşmelerine gönderme yapmaktadır. Ancak, bu sözleşmelerdeki terör suçlarının işlenmesine yol açabilecek üç yeni suç öngörmektedir.⁵

Aşağıda detaylı bir şekilde incelenecek olan bu yeni suçlar ise şunlardır: bir terör suçunu işlemek için aleni teşvik (m.5), terörizme ele-

5 Açıklayıcı Rapor, para:32.Bkz.<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm>;Erişim:10.10.2011.

man temini (m.6) ve terörizm eğitimi (m.7). Bu üç suçun işlenmesine ilişkin iştirak hükümleri ile teşebbüs hükümlerine de sözleşmede yer verilmiştir.

Sözleşmenin kapsam ve hedefini açıklayan «Amaç» başlıklı 2 nci maddede de şöyle denilmektedir:

“Bu Sözleşmenin amacı Tarafların, terörizmin ve terörizmin insan hakları, özellikle yaşam hakkının tam olarak uygulanması üzerindeki olumsuz etkilerini, gerek ulusal düzeyde gerek, Taraflar arasında mevcut uygulanabilir çok taraflı ve ikili antlaşmalara ve anlaşmalara gerekli saygıyı göstermek suretiyle, uluslararası işbirliğinde bulunarak alacakları önlemlerle engelleme çabalarını geliştirmeyi amaçlamaktadır.”

II. Özgürlük ve Güvenlik Dengesi

Sözleşme terörle mücadelede ülkelerin gözetmeleri gereken özgürlük ve güvenlik dengesi yaklaşımı ve felsefesine dayanmaktadır. Sözleşme terörle etkin bir mücadeleyi sağlamayı amaçlarken, bunun evrensel ve yerleşik insan hakları ilkeleri ve standartları çerçevesinde yapılmasını öngörüyor. Özellikle öngördüğü ve tanımladığı teröre dolaylı teşvik eylemi ve suçu bakımından, ifade özgürlüğü çerçevesinde yaşanılması muhtemel sorun ve sıkıntıları öngörerek, yerleşik ilkelerin ve meşru sınırların altını bir kez daha çizmektedir.⁶

Bu bağlamda, daha Önsöz’de⁷, terörizmle mücadelede alınacak tüm tedbirlerin hukuk devleti ilkesine ve demokratik değerlere, insan haklarına ve temel özgürlüklere ve uluslararası hukukun diğer hü-

6 Sözleşme, uluslararası hukuk bağlamında, “terörizme teşviki” öngören ve tanımlayan ilk sözleşme olarak kabul edilmektedir; Sözleşme öncesi evrede de Avrupa Konseyi terörle mücadelede insan haklarının önemine vurgu yapmış ve bu iki hususun birbirinin zıddı değil aksine vazgeçilmez unsurlar olduğunu Bakanlar Komitesinin 11 Temmuz 2002 tarihli ve 804. Bakan Delegeleri toplantısında kabul edilen “AK Bakanlar Komitesinin İnsan Hakları ve Terörle Mücadele Hakkındaki İlkeleri”nde de açıkça ortaya koymuştur. İlkeler için Bkz.KDGM Yayını, İnsan Hakları ve Terörle Mücadele, s.3 vd; Terörle mücadele bağlamında insan hakları hukuku ile insancıl hukuk ilişkisi konusunda geniş bilgi için Bkz. ÖKTEM, Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları, s.414.

7 Bkz.Önsöz, para:8; <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/196.htm>; Erişim:10.10.2011.

kümlerine, uluslararası insancıl hukuk dahil olmak üzere, saygı gösterilmesi gerektiği hatırlatılarak, terör suçlarının ve sözleşmede öngörülen suçların da bundan bağımsız olmadığını vurguluyor.

Önsözde özellikle ifade ve örgütlenme özgürlüğüne ilişkin yerleşik ilkelere vurgu yapılarak, sözleşmenin bunlara etki edecek bir amacının bulunmadığı belirtilmektedir.⁸

Sözleşmenin 12 nci maddesi, insan hakları ve temel özgürlükler korunurken, terörizmle mücadelenin etkinliğinin artırabileceği felsefesini yansıtan önemli hükümlerden biridir.⁹ Bu maddenin yazılışı, insan hakları yükümlülüklerine ilişkin 3 üncü maddedeki düzenlemeye benzemektedir. 3 üncü maddenin 1 inci paragrafına göre, aşağıda detaylı bir şekilde açıklanacak olan ulusal önleme tedbirleri yürütülürken, taraf ülkeler insan haklarına ve ilgili insan hakları standartlarını öngören ilgili uluslararası insan hakları belgelerine saygıyı sağlayacaklardır.

12 nci madde, sözleşmede öngörülen suçları ihdas ederken ve uygularken, taraf ülkelerden insan haklarına saygıyı sağlamalarını talep etmektedir.

Bunu yaparken, uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülükler çerçevesinde ülkeler için bağlayıcı olan ilgili insan hakları standartlarını öngören uluslararası insan hakları belgeleri bu hükümde sayılmaktadır. Ancak bu liste tahdidi değildir. Bu belgelere baktığımızda, Avrupa ülkeleri bakımından, AİHS ve 1,4,6,7,12 ve 13 sayılı ek protokollerini kapsarken, dünyanın diğer bölgelerindeki ülkeler bakımından ise, taraf oldukları Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR) ve diğer evrensel insan hakları belgelerinin yanı sıra, diğer yürürlükteki insan hakları belgelerini içermektedir.¹⁰

8 Önsöz, para:9.

9 Açıklayıcı Rapor, para:143.

10 Örneğin, 1969 İnsan Hakları Amerikan Sözleşmesi ve 1981 Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı bu belgelerdendir.

III. Terörle Mücadelede Önleme Politikaları

Belirtildiği üzere, 2005 Sözleşmesinin geçmişteki diğer sözleşmelere nazaran önemli yeniliklerinden birisi de terör eylemlerini/suçlarını önlemeye yönelik olarak önlemlere yer vermesidir. Şöyle ki, sabık AK sözleşmesi olan 1977 Sözleşmesi, genel olarak terör suçu işlendikten sonra bastırılmasına (suppression) ve cezalandırılmasına yönelik uluslararası işbirliği düzenlemelerini içermekte iken, bu sözleşme terör eylemi/suçu gerçekleştirilmeden ve dolayısıyla kamu düzeni bozulmadan önleyici önlemlere yönelik düzenlemeler içermektedir.

Sözleşmenin “*Ulusal Önleme Politikaları*” başlıklı 3 üncü maddesi¹¹ ulusal önleme politikalarından bahsetmekte ve özellikle terörizmin önlenmesinin dört boyutunu kapsamaktadır:¹²

- a) Eğitim, öğretim, kültür, bilgi, medya ve kamu bilinci (Paragraf 1),
- b) Kamu makamları arasında işbirliği (Paragraf 2),
- c) Hoşgörünün artırılması (Paragraf 3),
- d) Vatandaşların kamu makamları ile işbirliği (Paragraf 4).

1 inci paragraf, taraf ülkelerin terör suçlarının işlenmesinin önlenmesi amacıyla gerekli tedbirleri (özellikle kolluk güçlerinin eğitimi, bilgi ve medya, kamunun eğitimi ve bilinçlendirilmesi alanlarında) almalarını talep etmektedir.

2 nci paragraf, terör suçlarının ve etkilerinin daha iyi bir şekilde önlenmesi için bir yol olarak kamu makamları arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacına yönelik tedbirlere odaklanmıştır. Bu tür önlemlere dair çok sayıdaki somut tedbir, meseleyi aktarmak için verilmiştir. Bazıları, örneğin kişilerin ve yerlerin daha iyi korunması gibi önlemlere ilişkindir. Diğerleri ise, terörist saldırıların sonuçları ile daha iyi mücadele edebilmek için ortaya çıkan sivil acil durumlara ilişkindir.

11 Sözleşmenin bu maddesine ilişkin detaylı ve aydınlatıcı açıklama ve yorumlar getiren Açıklayıcı Rapor için Bkz.<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm>, s.11-12; Erişim: 10.10.2011.

12 Bu madde bu yönde alınacak tüm olası ve uygun tedbirlere ilişkin tahdidi bir liste olarak değerlendirilmemektedir. Bkz. Açıklayıcı Rapor, para: 58.

3 üncü paragraf, taraf ülkeleri dinler ve kültürlerarası diyaloga, gerilimi¹³ azaltması ve böylece terör suçlarının önlenmesine yardımcı olması için, teşvik etmektedir.

Terörle etkin mücadelede çok önemli bir yer tutan vatandaşlar ve kamu makamları arasındaki işbirliği konusu ise 4 üncü Paragrafta ele alınmaktadır.

Söz konusu paragraf uyarınca taraf ülkelerden terör tehdidi hakkında kamu bilincinin artırılması için çalışmalarda bulunulması istenilmektedir. Kamu bilinci kavramı ayrıca bu maddenin 1 inci paragrafında da yer almaktadır. Ancak 1 inci paragraftaki genel anlamından farklı olarak, bu paragrafta vatandaşlar özelinde kullanılmıştır.

Ayrıca sözleşme, halkın terörle mücadeleye aktif katılımının sağlanması ve sözleşmede öngörülen suçların işlenmesinin önlenmesine katkı bakımlarından, kamu makamlarına spesifik ve somut olaylar bazında yardımda bulunmasının sağlanması için teşvik edilmesini öngörüyor (m.3/4).

IV. Sözleşmenin Suç Saydığı Fiiller

Yukarıda da belirtildiği üzere, *“Terör suçunun işlenmesine alenen teşvik”* (m.5), *“Terörizme eleman temini”* (m.6) ve *“Terörizm amaçlı eğitim”* (m.7) eylemlerinin taraf devletlerin iç hukuklarında suç haline getirilmesini öngören 5, 6 ve 7 nci maddeler, sözleşmenin suç ihdas eden hükümlerini oluşturmaktadır.

Sözleşmeye göre, bu eylemlerin hukuka aykırı bir şekilde ve kasten işlenmeleri gerekmektedir.¹⁴

Şimdi sırasıyla bu eylemler aşağıda açıklanmaya çalışılacaktır.

13 *“Gerilim”* kavramı, geniş anlamda kullanılmaktadır ve terörizmin ortaya çıkmasına katkı sağlayan her türlü nedeni kapsamaktadır. Bu gerilimler; etnik, dini veya başka bir nitelik taşıyabilir. Bir çok nedenle oluşan haksız durumları da kapsar.” Açıklayıcı Rapor, para:69.

14 Açıklayıcı Rapor, para:80.

A. Terör Suçunun İşlenmesi İçin Alenen Teşvik (m.5)

Sözleşmenin 5 inci maddesinin 1 inci paragrafında, bir terör suçunun işlenmesine aleni teşvik, *"terör suçunun işlenmesini teşvik niyetiyle, böyle bir eylemin dolaylı olsun veya olmasın terör suçlarını savunarak, bir veya birden fazla bu tür bir suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılması veya başka bir şekilde sunulması"* şeklinde tanımlanmıştır.¹⁵

Bu hükmün uygulanması bakımından, teşvikin doğrudan veya dolaylı yollardan yapılıp yapılmadığı önem taşımamaktadır.¹⁶

Bu hüküm ile terör eylemleri ve suçlarını savunan mesajların değişik yollarla yayılması ve kamuya erişilecek şekilde sunulmasının cezalandırılması amaçlanmaktadır.¹⁷

Doğrudan tahrik, hukuk sistemlerinde çoğunlukla suç teşkil ettiğinden uygulamada herhangi bir problem doğmayacağı düşünülebilir. Dolaylı tahriki bir suç haline getirmenin amacı ise uluslararası hukuktaki mevcut olan boşluğu bu alanda hükümler ekleyerek telafi etmektir.

Sözleşme'nin Açıklayıcı Raporu'na göre, sözleşme suçun tanımı ve uygulaması bakımından taraflara belirli miktarda takdir yetkisi tanımaktadır ve bir terör suçunu gerekli ve haklı göstermek dolaylı teşvik suçunu oluşturabilecektir.¹⁸

Ancak, burada iki şartın varlığı aranmaktadır: ilk olarak, bir terör suçunun işlenmesi hususunda özel bir kastın¹⁹ varlığı gereklidir. Ayrıca tahrik hukuka aykırı bir şekilde ve kasten işlenmelidir.

15 Sözleşmenin imzalanması öncesi AK üyesi ülkelerde terörizmi teşvik eylemine ilişkin yasal çerçevenin ayrıntılı değerlendirmesi için Bkz. Olivier RIBBELINK, *Apologie du Terrorisme and Incitement to Terrorism*, AK Yayını, Strazbourg, 2007, s.11 vd.

16 Açıklayıcı Rapor, para:96.

17 Kamuya bir mesajın sunulması için, basılı yayınlar veya diğerlerinin erişebileceği yerlerde yapılan konuşmalar, kitle iletişim araçları veya elektronik imkanların, özellikle, mesajların e-posta ile yayılması veya sohbet odalarında, haber grupları veya tartışma ortamında materyallerin değişimi gibi imkanları sunan internetin kullanımı gibi çeşitli araçlar ve teknikler kullanılabilir. Bkz. Açıklayıcı Rapor, para:104.

18 Açıklayıcı Rapor, para:98.

19 Bu konuda Özgenç tarafından, *"amaç veya saik, kasttan önce gelen, kastı hazırlayan bir düşüncedir. Kanuni tarifte gerek suçun temel şekli gerek nitelikli şekli açısından bir unsur olarak kabul edilmiş olan amaç, Türk hukuk literatüründe Fransız hukukunun da etkisiyle "özel kast" olarak ifade edilmiştir."* denilmektedir. Bkz. ÖZGENÇ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.267; Veli Özer ÖZBEK/M.Nihat KANBUR/Koray DOĞAN/Pınar BACAŞIZ/İlker TEPE, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.244.

İkinci olarak, böyle bir eylemin sonucu, bu tip bir suçun işlenmesi tehlikesine neden olmalıdır. Böyle bir tehlikeye neden olup olmadığı değerlendirilirken, yazarın ve mesajın muhatabının niteliği yanında suçun hangi bağlamda işlendiği AİHM'nin oluşturduğu içtihat anlamında dikkate alınacaktır. Tehlikenin önemi ve inandırıcılığı iç hukukun gereklerine uygun olarak ele alınmalıdır.²⁰

B. Terörizme Eleman Temini (m.6)

Bu madde ile gelecekteki muhtemel potansiyel teröristlerin örgüte kazandırılmasının önlenmesi ve cezalandırılması amaçlanmaktadır. Burada, bireysel veya topluca, doğrudan veya iştirak ederek ya da işlenmesine katkıda bulunarak terör suçlarının işlenmesine çağrıda/ davette bulunmak şeklinde anlaşılabilecektir.²¹ Bu davet çeşitli araçlarla, örneğin, internet veya bir kişiyi doğrudan muhatap alarak gerçekleştirilebilir.

Maddenin 1 inci paragrafına göre, tedarik eden, tedarik ettiği kişi veya kişilerin bir terör suçu işlemesini veya onun işlenmesine katkı sağlamalarını veya bu amaçla bir örgüte veya gruba katılmalarını kastetmelidir.

Eylemin tamamlanması için, muhatabın gerçekten suçun işlenmesine katılması veya bu amaçla gruba katılması gerekli değildir. Öte yandan, suçun tamamlanması için, eleman tedarikçisinin muhataba başarılı bir şekilde yaklaşması gerekir.

Suçun işlenmesine başlanmış ancak tamamlanmamışsa (örneğin, kişi örgüte katılım için ikna edilememişse veya kişiyi örgüte katamadan kolluk kuvvetlerince yakalanmışsa) eylem, madde 9/2 hükmü uyarınca temine teşebbüsten cezalandırılabilir.

C. Terörizm Amaçlı Eğitim (m.7)

Sözleşme'nin 7 nci maddesi, taraf devletlerin bir terör suçunun işlenmesi veya işlenmesine katkıda bulunulması amacıyla teknik-bilgi sağlanmasını cezalandırmalarını talep ediyor. Bu ise maddede patlayıcı-

²⁰ Açıklayıcı Rapor, para:100.

²¹ Açıklayıcı Rapor, para:106.

cı, ateşli silahlar ve zararlı veya tehlikeli maddeleri yapmak veya kullanmak dahil olmak üzere, terörist amaçlar için kullanımı uygun olan metot veya tekniklere ilişkin talimat vermek olarak tanımlanmaktadır.

Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken husus; bu madde kapsamında sadece teknik-bilginin sunulması ve sağlanmasının cezalandırılıyor olmasıdır. Yani bu bilginin veya eğitimin alınması veya alıcısı ise cezalandırılmayacaktır.

Eğitici, bilgiyi sağlayan bakımından cezai sorumluluğun doğması için, eğiticinin, kazandırılan becerinin, bir terör suçunun işlenmesinde veya işlenmesine katkıda kullanılacağını bilmesi gereklidir. Ayrıca hukuka aykırılık ve kast aranılacaktır (m.7/2).

Sözleşme, genel kavramlar olarak silah, ateşli silah ve patlayıcı veya tehlikeli veya zararlı maddelerin tanımını vermemektedir. Bunlar, mevcut uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuatlarca belirleneceklerdir.

V. Terörizm Mağdurlarının Desteklenmesi

Sözleşme'nin diğer önem ve yenilik taşıyan 13 üncü maddesi, uluslararası hukukun artık önemli bir gündem maddesini teşkil eden terörizm mağdurlarının korunması ve desteklenmesine ilişkindir. Söz konusu madde;

"Her bir Taraf, kendi topraklarında işlenen terörist eylemlerin mağdurlarını korumak ve desteklemek için gerekli önlemleri alacaktır. Bu önlemler, uygun ulusal sistemlere göre ve ulusal mevzuat hükümleri saklı olmak koşuluyla, diğerlerinin yanı sıra, terör mağdurlarına ve yakın aile üyelerine mali yardımı ve tazminatı kapsayacaktır." şeklindedir.

Bu maddeye göre, taraf ülkeler, kendi ülkelerinde meydana gelmiş olan terör eylemlerinin mağdurlarını korumak ve desteklemek için gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu tedbirler, iç hukuk düzenlemeleri doğrultusunda, örneğin terörizm mağdurlarına ve aile fertlerine mali yardım ve tazminatı kapsayabilecektir.²²

22 Mağdurlara sağlanan korumanın, ayrıca acil ve uzun vadeli yardım, psikolojik destek, hukuka ve mahkemelere etkili erişim (özellikle cezai usullere erişim), bil-

Sonuç

Terörle mücadelede vatandaşlarının devlete olan güvenlerini artırmak ve terörün yıllardır istismar ettiği zemini ortadan kaldırmak için uğraş veren Türkiye, hem vatandaşlarının teröre bulaşmasını önleme, hem terör örgütlerine bir şekilde katılan vatandaşlarını da topluma yeniden kazandırma yönünde çalışmalarını sürdürmektedir.

Esasen terörizmle mücadelede önleyici tedbirleri öngören ve terörü yaratan toplumsal ve bireysel koşulları ortadan kaldırmayı veya azaltmayı amaçlayan bu sözleşme, terörizmin önlenmesi noktasında; özellikle terörle mücadele kapsamında kamuoyunu bilgilendirme, sivil toplum ile işbirliği, terörü meydana getiren sosyal ve ekonomik koşulların ortadan kaldırılması, ilgili uluslararası kuruluşlarla işbirliği gibi önemli konuları kapsamaktadır.

Türkiye'nin imzalamakla birlikte henüz onay sürecini tamamlamadığı, bununla beraber terörün uluslararası boyutlarıyla mücadelenin Avrupa ayağında önemli rol oynayan Belçika, İngiltere ve İtalya gibi Avrupa ülkelerinin ise henüz taraf olmadıkları bu sözleşmenin, Avrupa ülkelerinde yaygın bir şekilde yürürlük ve etkinlik kazanması halinde,²³ Avrupa çapında terör örgütünün propaganda ve eleman tedariki çalışmalarının engellenmesinde Türkiye açısından önemli bir enstrüman olacağı anlaşılmaktadır.

Taraf ülkelerin, terör suçu işlenmesini dolaylı da olsa kışkırtmayı ve savunmayı, terör örgütlerine eleman kazandırma ve eğitim faaliyetlerini suç olarak düzenlemelerini öngören ve bu suçlar bakımından uluslararası adli işbirliğine ilişkin hükümler içeren bu sözleşmeye

giye erişim ve mağdurların özellikle mahkemeler ile işbirliği yaptıkları zaman özel ve aile hayatlarının, onurlarının ve güvenliklerinin korunması gibi çok sayıdaki diğer boyutları da kapsayabileceği yönündeki AK İnsan Hakları Komiserinin görüşleri, sözleşmeyi hazırlamakla görevli Terörizm Uzmanları Komitesine (CODEXTER) iletilmiştir.Bkz.Açıklayıcı Rapor,para:156;Terör mağdurlarının AK üyesi ülkelerdeki hukuki durumları ve mağdurların maddi-manevi zararlarının giderilmesi için alınacak önlemlere ilişkin mevzuat ve bu alandaki ülke politikaları konusunda ayrıntılı bilgi için Bkz.Hans-Joerg ALBRECHT and Michael KILCHLING,Victims of Terrorism-Policies and Legislation in Europe:an Overview-Related Assistance and Support;in:Victims-Support and Assistance,AK Yayını,Strasbourg,2007, s.199 vd.

23 Bu bağlamda önem taşıyan diğer Avrupa ülkeleri olan Almanya ve Hollanda ise bu sözleşmeye taraftır.

Türkiye'nin taraf olması yönündeki çalışmaların tamamlanması önem taşımaktadır.

Diğer yandan, terör örgütleriyle uluslararası mücadelenin Avrupa ayağı bakımından önem taşıyan bazı Avrupa ülkeleri ile bu sözleşme çerçevesinde etkili bir uluslararası adli işbirliği ve yardımlaşmanın tesis edilmesi hususunda gerekli özenin gösterilmesinin faydalı ve yerinde olacağı düşünülmektedir. Bu noktada sözleşmeye ve getirdiği hükümlere ilişkin farkındalığın artırılmasının da gerek doktrin, gerek yasa uygulayıcılar ve gerekse merkezi makamlar nezdinde yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

AK Yayını, The Fight Against Terrorism: Council of Europe Standarts, 4.Bası, Strazbourg, 2007.

ALBRECHT, Hans-Joerg/KILCHLING, Michael; Victims of Terrorism-Policies and Legislation in Europe:an Overview-Related Assistance and Support; in: Victims-Support and Assistance, AK Yayını, Strazbourg, 2007.

BEŞE, Ertan; Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Seçkin, Ankara, 2002.

CRYER/FRIMAN/ROBINSON/WILMHURST; An Introduction to International Criminal Law, Cambridge, 2010.

KAYA,İbrahim; Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk, USAK Yayını, Ankara, 2005.

KDGM Yayını, İnsan Hakları ve Terörle Mücadele,Ankara,2011.

ÖKTEM, Emre; Terörizm, İnsancıl Hukuk ve İnsan Hakları, Derin Yayınları, İstanbul, 2007.

ÖZBEK, VeliÖzer/KANBUR, M.Nihat/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara, 2011.

ÖZGENÇ, İzzet; Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara, 2011.

ÖZGENÇ, İzzet; Terörle Mücadele Kanunu, Seçkin, Ankara, 2006.

ÖZGENÇ, İzzet; Suç Örgütleri, Seçkin, Ankara, 2010.

RIBBELINK, Olivier; Apologie du Terrorisme and Incitement to Terrorism, AK Yayını, Strazbourg, 2007.

YARGIÇ, Sinem; Uluslararası Hukukta Terörizm Tanımının Yapılmasının Gerekliliği, Fasikül Dergisi, Yıl:3, Sayı:15, 2011.

İnternet Kaynakları

[Http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm](http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm); Erişim: 10.10.2011.

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=196&CM=8&DF=23/10/2011&CL=ENG> ; Erişim:23.10.2011.

http://www.avrupakonseyi.org.tr/haberler/mart-07_b.htm; Erişim: 25. 10.2011.